

Motion till riksdagen 2005/06: MJ447

av **Sven Gunnar Persson m.fl. (kd)**

En livskraftig landsbygd

Motionen delad mellan flera utskott

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Inledning	3
4	Det bullrar i byarna	5
5	Basen är företagande	6
5.1	Genusperspektiv på företagandet	7
6	Låt Sveriges bönder bli jämlika.....	8
6.1	Jord- och skogsbruk	8
7	Bra kommunikationer är livsnödvändiga för landsbygden.....	9
7.1	Bensinskatten	9
7.2	Investeringar i vägar och järnvägar	9
7.3	Teleförbindelserna måste fungera – särskilt i nödlägen	10
7.4	Bredband till alla	10
8	Lås inte in den som skyddar sina djur	11
9	Ljus och värme	12
10	Upprätthåll rättssamhället	14
11	Stärk det civila samhället	14
11.1	Det civila samhällets betydelse vid kriser	14
11.2	Den sociala ekonomin	14
11.3	Stöd till allmänna samlingslokaler	15
12	Lokal förvaltning.....	16
13	Lokal demokrati – underifrånperspektiv	17
14	Säkerställ en grundläggande service	17
14.1	Grundservicepaket och servicepunkter.....	17
14.2	Byskolan – livsnerven i byn	18
14.3	Barnomsorg.....	18
15	Ett reformerat strandskydd	19
16	Ett starkt Landsbygdsverk	20

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en särskild jämställdhetsplan för jord- och skogsbrukssektorn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en översyn behöver göras över skatteregler och liknande legala/fiskala hinder som kan försvåra ett gemensamt brukande av maskiner och annat realkapital.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ta till vara och uppmärksamma berättelser om medmänniskors insatser i samband med stormkatastrofen och lyfta fram exempel på hur olika organisationer, kyrkor och företag ställt upp på olika sätt.²
4. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning som får i uppdrag att lämna förslag på hur det institutionella och legala ramverket bör utvecklas för att uppmuntra och möjliggöra nya former för lokal förvaltning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att omvandla Glesbygdsverket till Landsbygdsverket.³

¹ Yrkande 2 hänvisat till SkU.

² Yrkande 3 hänvisat till SoU.

³ Yrkande 5 hänvisat till NU.

3 Inledning

Det är angeläget att framhålla sambandet mellan företagsklimatet och landsbygdens utveckling. En levande landsbygd kräver inte bara en fungerande jordbrukspolitik utan även goda villkor för småföretagande. Regeringens avoga inställning till småföretagare har inte bara en allmänt negativ påverkan på Sveriges ekonomi, den drabbar landsbygden i särskilt hög grad. Det måste vara mödan värt att starta och driva företag. Det måste löna sig att skaffa en utbildning och att arbeta mer. Även boende på landsbygden måste kunna leva på sin lön och slippa bidragsberoende.

Lantbruks- och skogsnäringarna har en central betydelse för en livskraftig landsbygd.

Det svenska lantbruket är världsledande när det gäller att producera livsmedel av hög kvalitet med ett minimum av hälsorisker och negativ miljöpåverkan. Kristdemokraternas jordbrukspolitik syftar till att befästa och ytterligare utveckla det svenska jordbruket. Den viktigaste resursen i det arbetet är landets jordbrukare. För att bevara framtidstron inom denna yrkesgrupp är det viktigt att svenska jordbrukare kan konkurrera på lika villkor med sina kollegor i framför allt andra EU-länder.

Landsbygdens kris förstärks av uteblivna infrastruktursatsningar och andra brister inom regionalpolitikens område. Förbättrad kollektivtrafik är en annan fråga som behöver aktualiseras för att vända den negativa utvecklingen på landsbygden. På många håll är man helt beroende av bilen och därigenom av ett fungerande vägnät. Underhållet av vägnätet, som är eftersatt i hela landet, måste snarast förbättras. Detta gäller även enskilda vägar, varför bidraget till dessa måste öka.

Under 1980-talet kom ett genombrott för bygderörelsen i samband med landsbygdskampanjen ”Hela Sverige ska leva”. Framför allt bildandet av Folkrorelserådet 1989 skapade en tilltro till gemensamma satsningar i Sveriges glesbygd. Den framtidstro och entusiasm som sedan följde resulterade i närmare 4 000 lokala utvecklingsgrupper. Detta speglar det ansvar som lands- och glesbygdsbor är beredda att ta för att utveckla sitt närområde och sin hembygd. De vartannat år återkommande landsbygdsriksdagarna har svetsat samman engagerade människor som aldrig förr. Man är medveten om att hårt arbete krävs för att återskapa en levande landsbygd. Det är ett arbete som landsbygdsbefolkningen själv måste stå för. Ett positivt stöd krävs dock, inte minst från riksdag och regering, för att lyckas i det arbetet.

Lokal förvaltning är ett fenomen som prövats på flera håll de senaste åren. Formerna kan variera och bl.a. innebära lokal samförvaltning och lokal självförvaltning. Innebörden är att det lokala samhället ges en ökad autonomi över sina naturresurser. Utvecklingen av lokala förvaltningsformer bör stödjas.

Valet att leva och verka på landsbygden ger livskvalitet. Intresset för bosättning på landsbygden är stort, inte minst hos unga människor. Det är däremot inte alltid så lätt att förverkliga sina drömmar om ett liv på landet. Hindren är många. Möjligheterna att kombinera olika typer av försörjningskällor är begränsade. Den framväxande informationstekniken och olika distansarbetsvarianter har inte givit den skjuts framåt som man hoppats på.

Fel! Okänt namn på

Möjligheten att skaffa bostad och ibland en gård med tillhörande jord och skog är viktiga faktorer som påverkar den enskildes intresse och möjligheter till ett boende på landsbygden. Problem som finns på landsbygden är exempelvis att via bank få låna pengar för etablering i glesbygd. Det är också i stort sett omöjligt att klara sig utan bil. Socialdemokraternas och stödpartiernas höjning av bensin- och dieselskatten försvårar tillvaron ytterligare. Att få en dagisplats på rimligt avstånd är inte heller det lättaste. Det finns med andra ord många svårigheter att övervinna.

Utflyttningen från landsbygden har accelererat under senare år, trots den kamp som Folkrorelserådet – Hela Sverige ska leva – har fört och trots de nästan 4 000 lokala bygde- och utvecklingsgrupperna som envetet kämpar för sin bygds överlevnad och utveckling.

Naturligtvis finns det goda positiva exempel som lokalt hjälpt till att vända strömmen men de är tyvärr för få. Socialdemokraternas handlingsförklaring i kombination med dess kontraproduktiva åtgärder bidrar till att landsbygdens utvecklingsmöjligheter inte tas till vara.

En parlamentarisk kommitté, Landsbygdskommittén, har tillsatts (dir. 2004:87) med uppgift att lämna förslag till en långsiktig strategi för den nationella politiken för landsbygdsutveckling. Inom ramen för uppdraget skall kommittén lämna förslag till övergripande strategisk inriktning för nästa landsbygdsprogram avseende perioden 2007–2013. Det är bra att den parlamentariska kommittén enligt sitt direktiv skall prioritera övergripande och strategiska frågeställningar. Svensk jordbrukspolitik har länge förefallit sakna visioner och framtidstro.

Landsbygdskommittén presenterade ett första delbetänkande (SOU 2005:36) i maj 2005. Utredningen ansluter sig till en landsbygdspolitik som Kristdemokraterna länge varit pådrivande för. Det kommande landsbygdsprogrammet bör ta fasta på landsbygdens särskilda förutsättningar. Landsbygden måste ses som en integrerad del i en större helhet med tätorter, städer och goda kommunikationer. Landsbygdens befolkning kommer i framtiden att växa och jordbruket står för en mindre andel av sysselsättningen. Samtidigt utgör jordbruket en viktig grund för olika verksamheter på landsbygden och för landskapet. För att landsbygdsprogrammet skall kunna medverka till en utveckling och strukturuomvandling krävs att samtliga samhällsnivåer arbetar med visioner, mål och strategier. Det är av största vikt att det finns en kontinuitet i landsbygdsprogrammet och att de areella näringarnas centrala roll för en levande landsbygd lyfts fram. Landsbygdsprogrammet bör integreras med andra insatser för regional utveckling i landet. Den gemensamma jordbrukspolitikerna, sammanhållningspolitiken och den nationella politiken behöver samordnas för att förbättra landsbygdens möjligheter till utveckling.

De areella näringarnas konkurrensförmåga bör stärkas samtidigt som natur-, kultur- och rekreationsvärden utvecklas. Landsbygdsprogrammet bör vidare underlätta en omställning av jordbruket så att produktionen av varor och kollektiva nyttigheter svarar mot samhällets behov och önskemål. Bland de kollektiva nyttigheterna intar miljö kvalitetsmålen en central roll. Landsbygdsprogrammet bör därför innehålla goda förutsättningar för miljöinsatser. Naturvårdens värde för näringslivet bör lyftas fram.

Kristdemokraterna anser att det fortsatta arbetet med miljö- och landsbygdsutveckling måste ha ett klart fokus på jordbruksnäringen. Den största delen av EU-stöden bör även fortsättningsvis riktas mot miljöförbättrande åtgärder. Framför allt är förebyggande av växtnäringsläckage en viktig uppgift, vilket föranleder stöd till odling av vall och andra fånggrödor. Bevarande av landskapsbilden måste också prioriteras.

Regeringen har aviserat att en skrivelse med anledning av delbetänkandet (SOU 2005:36) kommer att avlämnas i oktober 2005. I samband med denna skrivelse avser Kristdemokraterna att återkomma med synpunkter med anledning av utredningens förslag.

4 Det bullrar i byarna

Politiker, tjänstemän, medier och andra opinionsbildare har ofta ett snävt Stockholmsperspektiv. Det är huvudstadsetablissemang som både bestämmer vilka problem som skall stå på dagordningen, hur de skall formuleras och hur de skall lösas. Det som händer i Stockholm har blivit viktigare än det som händer på annat håll.

Under flera år har det runt om i hela landet vuxit fram en stark frustration och ilska runt ett antal problem och frågor. Då och då blänker de till även i riksmidierna. Gnosjöupproret. Dalaupproret. Föräldraupproret. Stormupproret. Sjöbodaupproret. Bensinskatteupproret. Det handlar om frågor som mycket påtagligt berör många hundratusentals människor. Det handlar inte om högravande visioner, omöjliga krav eller politiskt korrekta teser, utan om vanliga människors vardagliga liv. Om hur man fryser när elen försvinner, om förtvivlan då vargen tar ens får, om otryggheten när ingen polis finns i närheten, om att få ordna barnomsorgen utifrån de egna villkoren, om att kunna leva som småföretagare utan att snärjas av papper och paragrafer. Det handlar om brist på trygghet, självbestämmande och rimliga villkor.

Det handlar genomgående om problem som skapats av centralmakten, genom statliga beslut, men vars effekter genomlevs, och genomlids, lokalt. Strukturerna i det svenska beslutsfattandet skapar alltså en oförståelse mellan centrum och periferi, mellan styrande och styrda. Nu bullrar det i byarna. Det är hög tid för en ändring – för ett bultande på Maktens portar så stark, att den märks av dem innanför den. Likgiltigheten och mästrandet av landsbygdsborna måste ersättas av lyhördhet och dialog. Vanligt folk förtjänar att deras problem blir tagna på allvar. Problem skall lösas lokalt, på lägsta ändamålsenliga nivå, och i så stor utsträckning som möjligt av dem som själva är direkt berörda. Det handlar om att staten skall börja hjälpa, och inte stjälpa.

Det handlar också om att vända på Sverige. Att inte enbart se på vårt land ovanifrån utan också underifrån. Andra värderingar och synsätt behöver få utrymme både i den politiska debatten och beslutsfattandet.

Fel! Okänt namn på

5 Basen är företagande

Det är angeläget att framhålla sambandet mellan företagsklimatet och landsbygdens utveckling. En levande landsbygd kräver inte bara en fungerande jordbrukspolitik utan även goda villkor för småföretagande. Den socialdemokratiska regeringens avoga inställning till småföretagare har inte bara en allmänt negativ påverkan på Sveriges ekonomi, den drabbar landsbygden i särskilt hög grad. Det måste vara mödan värt att starta och driva företag. Det måste löna sig att skaffa en utbildning och att arbeta mer. Även boende på landsbygden måste kunna leva på sin lön och slippa bidragsberoende.

För att små orter och bygder skall ha möjlighet att leva och utvecklas krävs att det finns företag som kan erbjuda arbete och inkomster. Detta kan endast ske genom människors egna insatser enskilt eller tillsammans med andra. Goda villkor för företagande och tillväxt är viktigt för hela landet. På en liten ort kan dock enskilda företag betyda relativt sett mer eftersom utbudet av företag är mindre. Här förtjänas att framhålla att det i regionalpolitiska program använda begreppet Lokala arbetsmarknadsregioner inte är problemfritt i glesbygden. Det krävs en mycket mer detaljerad statistik för att på ett rätt sätt beskriva dessa lokala arbetsmarknader. I dagens läge är många av de beskrivna arbetsmarknadsregionerna alldeles för stora och tar inte hänsyn till lands- och glesbygdens specifika förutsättningar vad det gäller kombinations- och sysselsättningar och alternativa arbetslivsformer. I resonemanget om lokala arbetsmarknadsregioner ligger antagandet att pendling till ett tätortscentrum är huvudalternativet för att nå arbetstillfällen även i glesbygden. Det borde vara ett mycket större fokus på att skapa möjligheter för nytt företagande även långt ifrån tätortscentrum.

Det är en ödesfråga för landsbygdsutvecklingen att den nuvarande regeringens handlingsförlamning bryts när det gäller att skapa ett dynamiskt företagarklimat. För många av företagen på landsbygden som byggts upp utifrån små medel med en ganska stor egen insats, har behovet av riskkapital inte funnits förrän man står i begrepp att expandera. En viktig förutsättning för att skapa ytterligare arbetstillfällen bygger på tillgången till riskkapital. Bankernas benägenhet att låna ut pengar till landsbygdsföretag har minskat i takt med att befolkningsutvecklingen varit negativ. På landsbygden bedöms säkerheten för lån inte utifrån samma värdeprinciper som i större samhällen. Det finns utvecklingsprojekt som syftat till att säkerställa både sysselsättning och samhällsservice som inte kunnat genomföras på grund av problem med finansiering och/eller onödigt krångel. På sikt drabbas landsbygdsföretagen och de olika utvecklingsprojekten av alltför allvarliga problem om inte kraftanstängningar görs för att förbättra tillgången på riskvilligt kapital.

Till den framtida utvecklingspotentialen kan också räknas in det som kallas socialt företagande, där samverkan kan ske mellan privat/ideell sektor och offentlig verksamhet. I detta sammanhang är det viktigt att också se till den jordmån för företagande, som ett levande socialt sammanhang innebär i en bygd. Utan detta samhällskitt får ofta aldrig så väriliktade lokaliseringssatser svårt att slå rot. Den ideella sektorn spelar här en stor roll och de investeringar som behöver göras eller behöver bevaras är svåra att bedöma ur ett

rent företagsekonomiskt perspektiv, vilket kan ge problem med kapitalförsörjningen. I en tätort finns dessa sociala funktioner som ett resultat av tätheten och samhällets institutioner men på landsbygden måste de åstadkommas på annat sätt, inte minst genom den tidigare nämnda sociala ekonomin i gränssnittet mellan offentlig, privat och ideell verksamhet. Det är angeläget att frågorna om riskkapitalförsörjningen i landsbygden belyses på ett allsidigt sätt i Landsbygdskommitténs arbete i syfte att uppnå en lösning. Under senare år har s.k. kreditgarantiföreningar diskuterats som en modell för att lösa finansieringsbehov i nya eller befintliga småföretag. Idag finns tre lokala/regionala föreningar samt en riksorganisation. Detta bör uppmuntras. Dessutom bör ett riskkapitalavdrag införas.

5.1 Genusperspektiv på företagandet

Erfarenheterna av tre års genomförande av miljö- och landsbygdsprogrammet och mål 1-programmet visar att kvinnorna har en nyckelroll i den utveckling som sker på landsbygden. För att kunna förstärka företagande, såväl kvinnligt som manligt, kan en förenkling vad exempelvis gäller F-skattsedel underlätta mycket. I genomsnitt tjänar kvinnor ca 82 procent av vad män gör. En av förklaringarna till detta är att många kvinnor arbetar inom den offentliga sektorn. När kvinnor får fler arbetsgivare att välja mellan innebär det att kvinnornas löner stiger. Det är viktigt att kvinnor (och män) även på landsbygden skall kunna välja mellan olika arbetsgivare. Det måste också bli lättare att starta eget företag på orter där utbudet på arbetsgivare är begränsat. Möjligheten att starta företag begränsas av ålderdomliga regler för F-skattsedel, som gör att ansökan för t.ex. sjuksköterskor ofta avslås. Socialdemokraternas skeptiska hållning till hushållsnära tjänster drabbar i första hand kvinnors möjligheter att etablera företagsamhet inom tjänstesektorn.

Inom Nordiska rådet har Kristdemokraterna varit pådrivande i jämställdhetsarbetet, vilket resulterat i att Nordiska ministerrådet år 2000 fastställde sin första jämställdhetsplan, vilken reviderades år 2002. Nordiska ämbetsmannakommittén för jord- och skogsbruksfrågor beslutade samtidigt att planen skulle vidareutvecklas med avseende på jord- och skogsbrukssektorn. Denna sektor har tyvärr halkat efter den allmänna utvecklingen inom jämställdhetsområdet. (I sammanhanget kan det påminnas om att övergångsregler som gav mannen förvaltningsrätt över hustruns jord- eller skogsegendom fanns kvar till år 1950.) För att motverka denna trend har man inom Regeringskansliet börjat utarbeta en särskild jämställdhetsplan för jord- och skogsbrukssektorn i enlighet med vad som föreslagits i departementsskrivelsen Ds 2004:39. Kristdemokraterna vill betona att en sådan jämställdhetsplan bör vara konkret och – om uttrycket tillåts – jordnära. Planen bör undvika excellerande kringstrakta diskurser men i stället innehålla verkkningsfulla åtgärder för att öka antalet kvinnor i jord- och skogsbruksnäringarna. Det är då nödvändigt att företrädare för näringarna deltar fullt ut i utformandet av jämställdhetsplanen. Detta bör ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn på

En viktig faktor som måste analyseras och där kommunerna har en viktig roll är utbudet av fritidsaktiviteter. Ofta får flickors och kvinnors fritidsaktiviteter stå tillbaka till förmån för pojkars/mäns aktiviteter. Ett exempel på en aktivitet som främst lockar flickor är ridning och hästsport. Hästnäringen har en stor potential att lyfta fram landsbygden, men tyvärr är hästnäringen och hästaktiviteter styvmoderligt behandlade från politiskt håll. I motionen ”Hästens och ridsportens betydelse i dagens samhälle” utvecklar Kristdemokraterna sin politik inom hästområdet.

6 Låt Sveriges bönder bli jämlika

Jord- och skogsbruk är hörnstenen för en levande landsbygd. Kristdemokraterna vill betona tryggheten av dessa näringars ställning som en förutsättning för fortsatt bosättning, samt ekonomisk, social och kulturell utveckling på den svenska landsbygden.

Sveriges medlemskap i EU innebär stora möjligheter för lantbruket. För att de svenska bönderna skall kunna stå sig i konkurrensen med sina europeiska kollegor måste villkoren för de svenska bönderna dock vara någorlunda jämlika med villkoren för andra bönder inom EU. Därför hävdar Kristdemokraterna att bl.a. skatter och avgifter på eldningsolja, diesel och handelsgödsel skall vara i nivå med övriga EU-länder. Förslag om detta återfinns i motionen för utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.

6.1 Jord- och skogsbruk

Jord- och skogsbruk är hörnstenen för en levande landsbygd. Kristdemokraterna vill göra en kraftfull satsning för att skapa rimliga och rättvisa konkurrensvillkor för jord- och skogsbruksnäringen. Jordbrukspolitikerna är i sammanhanget mycket väsentligt också ur arbetsmarknads- och regionalpolitisk synvinkel.

Kristdemokraternas jordbrukspolitik syftar till fortsatt användning av åkermarken för livsmedelsproduktion eller energiråvara. Skogsnäringen är den bransch som svarar för de största nettoexportinkomsterna i vårt land. Skogsbruket och den därmed sammanhängande förädlingsindustrin är sedan länge en viktig basnäring. De mindre sågverken på landsbygden måste värnas och ges möjligheter att vidareutvecklas. Lokal vidareförädling av befintliga naturresurser måste bättre stimuleras. Detta skapar arbetstillfällen.

Den gemenskap och sammanhållning som ofta finns på landsbygden kan vara en resurs för att rationalisera näringarna. Samverkan mellan olika företagare kan därigenom vara en utvecklingsfaktor på landsbygden. Det kan handla om allt från gemensamma maskinparker till samverkan mellan branscher osv. Detta bör från samhällets sida ses som något positivt och ges goda förutsättningar. Därför bör en översyn göras av skatteregler och lik-

nande legala/fiskala hinder som kan försvåra ett gemensamt brukande av maskiner och annat realkapital. Detta bör ges regeringen till känna.

Det kommande landsbygdsprogrammets betydelse för de areella näringarna kommer att lyftas fram i samband med Kristdemokraternas förslag med anledning av regeringens kommande skrivelse på området.

7 Bra kommunikationer är livsnödvändiga för landsbygden

7.1 Bensinskatten

På många håll är man ytterst beroende av bilen för sin försörjning, utbildning, för att kunna skjutsa barnen till dagis och skola eller för fritidsändamål. Det under 2005 kraftigt höjda bensinpriset slår därför extra hårt mot glesbygden. Ofta är familjer på landsbygden tvungna att ha två bilar i hushållet för att logistiken skall fungera. När den rödgröna regeringskartellen dessutom höjer bensinskatten drabbas landsbygden särskilt hårt. Bilen används inte enbart för resor till och från arbetet, den är också nödvändig för att de boende skall kunna ta sig till olika sociala och kulturella aktiviteter. I kombination med de stigande världsmarknadspriserna på olja medför vänsterkartellens politik att möjligheterna att arbeta och delta i det sociala livet på landsbygden blir en ekonomisk omöjlighet för allt fler människor.

För att ersätta bensinen, som framställs ur den allt mer eftertraktade oljan, behövs en målmedveten omställning till förnybara fordonsbränslen. I många länder pågår produktion av biogas baserad på lantbruksprodukter och gödsel. I uppmärksammade storskaliga försök har ett flytande bränsle baserat på skogsråvara testats av åkare i Västernorrland. Dessa alternativ, som dessutom produceras på landsbygden, bör ges samhällets aktiva stöd. En ökad inhemsk produktion av förnybara bränslen innebär en möjlighet till nya verksamheter och arbetstillfällen på landsbygden.

De stigande bensinpriserna har utsatt många hushåll för en mycket svår ekonomisk påfrestning. Kristdemokraterna föreslår därför att momsens på bensin sänks från 25 procent till 12 procent. Detta medför en sänkning av bensinpriset vid pumpen med cirka 1,30 kronor.

7.2 Investeringar i vägar och järnvägar

Landsbygdens kris förstärks av uteblivna infrastruktursatsningar och andra brister inom regionalpolitikens område. Förbättrad kollektivtrafik är en annan fråga som behöver aktualiseras för att vända den negativa utvecklingen på landsbygden. På många håll är man helt beroende av bilen och därigenom av ett fungerande vägnät. Underhållet av vägnätet, som är eftersatt i hela landet, måste snarast förbättras. Detta gäller även enskilda vägar, varför bidraget till dessa måste öka.

Fel! Okänt namn på

Uteblivna infrastruktursatsningar och brister inom regionalpolitikens område har permanentat landsbygdens kris och fortsatta utarmning. Kollektivtrafiken är heller inte tillgänglig i hela landet. Bra kommunikationer är en förutsättning för att vårt land skall kunna utveckla välstånd och välfärd samt öka sysselsättningen och tillväxten. De glesbygdsboende drabbas hårt av eftersatt underhåll av vägarna, liksom uteblivna investeringar i vägnätet.

Boende i glesbygd har utan tvekan ett stort avståndshandikapp när det gäller möjligheten att tillgodogöra sig den samhällsservice som är självklar för vanliga människor i mer tätbefolkade områden. Det handlar dessutom om bristfällig kollektivtrafik med ett beroende av biltransporter och de merkostnader detta innebär.

7.3 Teleförbindelserna måste fungera – särskilt i nödlägen

Stormen Gudruns härjningar vintern 2005 visade på landsbygdens utsatthet. Under stormens första timmar försvann såväl fast telefoni som mobiltelefoni i de värst drabbade områdena. Dessutom slutade SOS-numret 112 att fungera, vilket innebar att den som satt i en stuga inte överhuvudtaget kunde sätta sig i kontakt med omvärlden. Detta är naturligtvis inte acceptabelt. En utredning bör visa hur 112 kunde sättas ur funktion samtidigt som övrig telefoni föll ur och hur säkerheten kan höjas för framtiden. Också teleoperatörer bör vara skadeståndsskyldiga gentemot den enskilde när de ej kan leverera vad de lovat. Detta bör fastställas i lag.

Lokalradion har visat sig vara en viktig informationsbärare i kristid. I flera län har dock lokalradion för svaga sändare för att nå ut på ett tillfredsställande sätt i hela länet. Detta måste åtgärdas i samtliga län så att utsändarnas styrka ligger på tillräckligt hög nivå för att nå hela länet.

7.4 Bredband till alla

Kommunikationer är inte bara landsvägstransporter. Tillgång till höghastighetsanslutning till Internet är ibland viktigare på landsbygden än i tätorter. Detta behövs för att locka till sig arbetskraft som arbetar på distans via digital kommunikation. Även traditionellt företagande i glesbygden som t.ex. sågverksindustrin får många gånger sina beställningar och specifikationer från kunden via datasystem som kräver hög kapacitet på kommunikationen för att fungera. De som inte kan kommunicera med kunden får det svårt på marknaden. Det är således inte bara de s.k. nya informationsbaserade arbetstillfällena som behöver bredband.

IT kan användas för att stärka det civila samhället på landsbygden och för att främja deltagardemokratien. Hittills har informationstekniken i politiska sammanhang främst använts till att öka informationen från politiska institutioners sida, men ännu inte så mycket för att öka deltagandet från medborgarnas sida. Den nya informationstekniken har en enorm potential när det gäller

att vidga medborgarnas möjligheter att delta i och påverka problemformuleringar och diskussioner före beslut i folkvalda församlingar. Den som bor flera mil utanför en kommuns centralort har idag betydligt sämre möjligheter att t.ex. på lunchen besöka den kommunala administrationen. Med en utbyggd "virtuell kommun" ökar medborgarens möjlighet att följa utställningsförfaranden i samband med planarbete, att ta del av statistik och annan fakta om den kommunala verksamhetens utveckling och att kommunicera direkt med kommunala politiker och tjänstemän.

Informationstekniken erbjuder nya möjligheter att utkräva ansvar från och utöva medborgerlig kontroll över statsmakt och valda företrädare för folket i den representativa demokratin. Många kommuner har en mycket god service när det gäller att göra offentliga handlingar tillgängliga på nätet. Det finns dock fortfarande exempel på motsatsen.

8 Lås inte in den som skyddar sina djur

Våren 2005 dömdes en bonde i Dalsland till att avtjäna ett halvår i fängelse för att ha skjutit en varg som upprepade gånger angripit hans egna och en grannes tamdjur. Domstolen ansåg att det gått för lång tid mellan det senaste angreppet och det dödande skottet. Detta påminner oss återigen om behovet av en förändrad och tydligare lagstiftning för skydds jakt i anslutning till rovdjursangrepp.

I den svenska opinionen finns ett stöd för att Sverige skall ha livskraftiga rovdjursstammar. Samtidigt orsakar rovdjuren lokalt omfattande skador och olägenheter inom områden där rovdjurstätheten är hög. På flera håll har vargstammen vuxit sig så stark att den avsevärt försvårar lokalbefolkningens möjligheter att leva ett normalt liv. Tamdjursägare känner oro för sina djur, såväl som osäkerhet kring under vilka omständigheter det är tillåtet att skjuta varg i nödvärn.

Det har också hävdats att avsaknad av jakt på varg leder till att vargen förlorar sitt naturligt skygga beteende gentemot människan och då kan börja stryka omkring i mänsklig bebyggelse. Det bör därför finnas möjlighet att skjuta rovdjur som vållar problem för ägare av tamdjur. Det är oacceptabelt att ha en lagstiftning som tvingar djurägare att överksamma stå och se hur exempelvis en varg eller lo river deras tamboskap.

Jaktförordningens nuvarande utformning är olycklig. 28:e paragrafen i jaktförordningen bör ändras så att det tydligt framgår att det blir möjligt att direkt skydda sina tamdjur vid rovdjursangrepp utan beslut av en myndighet. Problemen med paragraf 28 och dess betydelse har varit väl kända för regeringen under lång tid. Även Naturvårdsverket har kommit fram till att paragrafen är olämplig.

I Orsa har kommunstyrelsen försökt finna en konstruktiv utväg och lanserat manifestet "På rätt spår", där det bl.a. föreslås att den lokala nivån skall ges ett större inflytande på rovdjurspolitiken under en försöksperiod på 3 år och att detta sedan skall utvärderas. Bland förslagen från Orsa kommun finns

Fel! Okänt namn på

krav på ändring av 28:e paragrafen, ökade satsningar på förebyggande åtgärder, information om vargrevir, kompensation till lokalbefolkningen i rovdjurstäta områden samt avskjutning av enstaka djur med särskilt oönskat beteende. Även Världsnaturfonden föreslår enklare och mindre stränga regler för skydds jakt på rovdjur.

Kristdemokraterna har vid upprepade tillfällen i riksdagen krävt att paragraf 28 ändras. Ju längre den nuvarande utformningen av jaktförordningen finns kvar desto fler djurägare riskerar att hamna i fängelse på mycket svårbedömda grunder. En generell rätt till skydds jakt på rovdjur inom 200 meters avstånd från boningshus och inhägnad mark bör införas.

Kristdemokraterna anser också att beslutande myndigheter skall ges ökade befogenheter att medge jakt för att förebygga skador eller andra olägenheter samt för att realisera riksdagens beslut om en varsam tillväxt av rovdjurstammarna. Kristdemokraterna har också föreslagit att alla skador på tamdjur som orsakas av rovdjur bör ersättas, inklusive de som drabbar jakthundar och hästar. Ökade resurser behövs också för uppsättning av elstängsel och för andra åtgärder som krävs för att möjligheterna till djurhållning i områden med stora rovdjur skall kunna garanteras.

Även 27:e paragrafen i jaktförordningen bör ändras så att Naturvårdsverket kan ge länsstyrelserna möjlighet att ge tillstånd till skydds jakt på varg – en skydds jakt av avlysningskaraktär – i enlighet med vad som idag är fallet när det gäller björn och lo. De fördelar som finns med regionalt beslutsfattande har särskilt stor betydelse i de fall där det krävs en snabb beslutsprocess. Länsstyrelserna i de län där det finns fasta stammar av rovdjur har kompetens att hantera en beslutanderätt som stämmer överens med de övergripande målen för de aktuella arterna. Genom inrättande av regionala rovdjursgrupper kommer denna kompetens att förstärkas ytterligare.

Kristdemokraterna vill ha en livskraftig vargstam i Sverige. Men den tonhöva och konfrontativa politik som den socialdemokratiska regeringen för kommer på sikt att leda till att vargen utrotas, helt enkelt därför att varghatet blir för starkt i de områden där vargen skall leva. Där lever nämligen också människor. Det finns anledning att tro att vargens framtid i Sverige blir mer osäker med det vargmotstånd som byggs upp ute i landet. Kanske skulle man kunna sammanfatta som Expressens Tommy Hammarström: ”Först när vargen får skjutas har den en chans att överleva.”

9 Ljus och värme

Den storm som drabbade södra Sverige 8–9 januari 2005 saknar motstycke i modern tid. Sammanlagt drabbades 730 000 människor av strömlöshet. Vissa var utan el i över en månad. Även telefonförbindelserna slogs ut. Skogsbönderna gjorde en stor insats när de högg upp vägar och ledningsgator och bokstavligt talat såg till att människor överlevde veckorna efter stormen.

Att bli utan elförsörjning får stora konsekvenser i ett samhälle där sårbarheten är stor. För det enskilda hushållet innebär det att vatten och värme för-

Fel! Okänt namn på

svinner i huset. Varar detta under några timmar blir det inga stora problem men när det handlar om veckor och kanske i vissa fall månader blir vardagen mycket svår och tungarbetad. De som har egen brunn och en alternativ värmekälla eller som har investerat i eget reservverk klarar sig hjälpligt men med större arbetsinsats för att klara de vardagliga sysslorna. Men också de drabbas av förstörd mat i frysen, mer av restaurangbesök, kort sagt fördyrade levnadsomkostnader. För dem som saknar alternativ värmekälla eller brunn blir tillvaron outhärdlig, direkt hälsovådlig och mycket belastande ekonomiskt.

För den som driver ett företag blir de ekonomiska konsekvenserna än större. Mjölkbonden som kanske får handmjölka för att sedan hålla bort mjölken eftersom mjölkbilens inte kommer fram drabbas av stora förluster. För företag med anställda som inte kan utföra sina vanliga sysslor utan får städa eller friställas är de ekonomiska konsekvenserna oöverblickbara.

Det är naturligtvis orimligt att ett samhälle som är totalt beroende av sin elförsörjning skall lamslös i månader till följd av en katastrof när det finns sätt att bygga större säkerhet. Elbolagen som njutit stora vinster de senaste åren har ett stort ansvar för att skynda på nedgrävning av kablar där detta är praktiskt möjligt.

Skälen till att vi nu och även framöver riskerar att drabbas av stora elavbrott i främst skogsområden är många. Nätbolagen har monopol, varför de ej alltid tänker utifrån kundnytta. Dessutom är många nätbolag små utan de stora ekonomiska resurser som de stora elleverantörerna, som debatten ofta handlar om, besitter.

Den snabba förnyelsen av det svenska elnätet har låtit vänta på sig. Reducerad elskatt under 5–10 år i hårt drabbade områden i västra och södra Sverige kan snabba på processen och hålla elpriset oförändrat för elkunderna trots de betydande investeringar som krävs av elbolagen med risk för åtföljande taxehöjningar. Riksdagen måste fastställa kraven på nätbolagen i form av risknivå och leveranskvalitet samt skadeståndsplikt för utebliven leverans.

För att skapa incitament för och möjlighet till att utöka takten för elbolagen att höja leveranssäkerheten bör således såväl skadeståndsplikten utökas som elskatten sänkas. Skadeståndsplikten bör relateras till de drabbades faktiska merkostnader, t.ex. via traktamentsliknande schabloner enligt arbetslivets och skattelagstiftningens modell. Plikten skall självklart inte baseras per abonnent utan per person i hushållet.

De totala samhällskostnaderna för strömlösheten till följd av stormkatastrofen bör analyseras. Många företag har drabbats av kostnader till följd av stillestånd i produktionen. Det handlar dels om kostnader för produktionsbortfall, dels om kostnader till följd av straffklausuler i leveransavtal. Elleverantören bör i lagstiftningen ges ett tydligt ansvar för dessa kostnader. Ersättning bör även här utgå i förhållande till de faktiska merkostnaderna.

Fel! Okänt namn på

10 Upprätthåll rättssamhället

I takt med att det svenska rättsväsendet dragit sig tillbaka från närsamhället har landsbygden drabbats särskilt hårt. Idag råder i praktiken ”Vilda västern” på vissa håll i den svenska glesbygden. I storstäderna skaffar sig den som kan betala privat skydd medan ”Svensson” får finna sig i villainbrott och annan kränkande vardagsbrottslighet. Uppklarade brott, lång väntetid hos polisen, stängda polisstationer, ökad oro för överfall och inbrott samt vetskapen om att närmaste polis finns många mil bort är den vardag många svenskar lever med.

Ökningen av brottsligheten, framför allt den grövre brottsligheten, beror inte på otur. Det är en förutsebar konsekvens bl.a. av en medveten socialdemokratisk nedrustning av polismakten i Sverige. Med en kristdemokratisk regeringsmedverkan kommer rättsväsendet att få de resurser som behövs för att bekämpa brottsligheten även på landsbygden. Alla medborgare har rätt att kunna få hjälp av polis, även om man bor på landsbygden.

Ett rättssamhälle kräver fungerande domstolar. Deras uppgifter är att handlägga mål och ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt samt att avkunna dom inom rimlig tid. Tingsrätternas förankring i sitt geografiska område har betydelse för åklagarnas, advokaternas, domarnas och nämndledamöternas kännedom om lokala förhållanden och ytterst för domstolens legitimitet. Regeringens målsättning är att skapa större domkretsar med färre tingsrätter. Kristdemokraterna motsätter sig att små tingsrätter läggs ned. Om nedläggningarna fortskrider i enlighet med regeringens inriktning är risken stor att rättssäkerheten allvarligt äventyras.

11 Stärk det civila samhället

11.1 Det civila samhällets betydelse vid kriser

I såväl katastrofen orsakad av flodvågen i Asien i december 2004 som stormen i vårt eget land i januari 2005 har det visat sig vilken betydelse det civila samhället har för att hantera människors utsatthet. På samma sätt som nu berättelserna från dem som var med i tsunamins spår tas tillvara i den statliga utredning som tillsatts, bör berättelser om medmänniskors insatser i stormkatastrofen uppmärksammas och tillvaratas. Vikten av de frivilligas insatser bör erkännas. Det handlar exempelvis om enskilda organisationer, kyrkor och företag som ställt upp på olika sätt. Samtidigt borde detta ge en tankeställare om hur denna medborgaranda och det frivilliga engagemanget kan tas till vara under mer normala omständigheter. Detta bör ges regeringen till känna.

11.2 Den sociala ekonomin

Den ideella sektorn verkar i gränzonen mellan privat och offentlig sektor. Det privata, det ideella och det offentliga – alla har en viktig plats i ett väl

fungerande samhälle. Ofta kallas den ideella sektorn också den tredje sektorn eller den sociala ekonomin. Med andra ord avses den organiserade verksamhet som bedrivs fristående från både den privata och den offentliga sektorn. Den sociala ekonomin är av särskild betydelse på landsbygden, där kommersiella aktiviteter för kultur, idrott m.m. ofta inte är möjliga. Syftet med verksamheterna är att göra konkret nytta för medlemmarna eller för andra grupper i närsamhället. Organisationerna inom den sociala ekonomin, folkrörelser, föreningar och frivilligorganisationer fungerar ofta som samhällets känslspröt. De är de första att hitta orättvisor, upptäcka kantigheter, kartlägga nya områden och anta nya utmaningar. De kompletterar den offentliga verksamheten. Detta gör den sociala ekonomin till ett viktigt instrument för att fånga upp möjligheter att vända en nedåtgående trend i en bygd. Det offentliga sociala skydds nätet har nominellt sett blivit allt tätare med åren. När det gäller den offentliga servicen är det dock i praktiken ofta tvärtom: distriktssköterska, tandläkare, kommunkontor, skola, äldrevård, m.fl. offentliga verksamheter överger byn. Det är lätt att glömma att det även på landsbygden finns stora sociala problem med ungdomar på glid, ensamstående föräldrar som har svårt att få vardagen att gå ihop och äldre som är ensamma. Ökade resurser och bättre metoder i den offentliga sektorn är inte ensamt svaret på dessa problem.

Kristdemokraterna anser att ökade möjligheter till engagemang från den ideella sektorn kan bidra till att höja kvaliteten i det offentliga serviceutbudet. Det gäller inte bara kultur och fritid utan även exempelvis vårdcentraler. Ett exempel som är värt att lyfta fram är det lilla samhället Jörn utanför Skellefteå där en ideell förening med 1 200 medlemmar äger och driver en vårdcentral.

11.3 Stöd till allmänna samlingslokaler

De allmänna samlingslokalerna är av stor betydelse för boende på landsbygden. Det finns fortfarande många orter som helt saknar samlingslokal men som är i behov av en sådan. Ofta är samlingslokalen liktydigt med byars och små samhällens identitet, sammanhållning och utveckling. Alla de många byutvecklingsgrupper som i Folkrorelserådets regi enträget arbetar för sin bygds överlevnad och utveckling nyttjar ofta dessa samlingslokaler för sitt engagemang.

Om demokratin, det offentliga lokala samtalet, skall frodas måste det finnas tillgång till lämpliga lokaler på rimligt avstånd. Mötesplatser för samtal skapar möjligheter till demokratisk skolning. Det var inte sällan på IOGT-logen, i frikyrkan eller i Folkets hus som det demokratiska intresset för många vaknade en gång i tiden. Detta arv är värt att förvalta och föra vidare.

Ofta utgör samlingslokalen också ett centrum för kulturell verksamhet av olika slag. I en tid av rotlöshet utgör inte minst nykterhetsrörelsens alkoholfria miljöer en positiv samlingsplats för våra ungdomar. Detta är viktigt att stödja. De ekonomiska betingelserna för allmänna samlingslokaler, är kärva. Regeringen har under senare år dragit in resurser från anslagen till samlings-

Fel! Okänt namn på

lokaler vilket skapar brist på mötesmöjligheter i vissa delar av landet. Verksamheten är oftast ideellt driven och lokalt engagerade människor bidrar med många frivilliga arbetstimmar. De ringa medel som stat och kommun satsar ger därmed ett mervärde som skapar engagemang.

Kristdemokraterna föreslår därför i sin budgetmotion att ytterligare 3 miljoner kronor utöver regeringen satsas på anslaget för samlingslokaler under utgiftsområde 17 för år 2006.

12 Lokal förvaltning

Lokal förvaltning är ett fenomen som prövats på flera håll de senaste åren. Formerna kan variera och bl.a. innebära lokal samförvaltning och lokal självförvaltning. Innebörden är att det lokala samhället ges en ökad autonomi över sina naturresurser. Det som är aktuellt att förvalta lokalt är bl.a. skog och mark, jakt, fiske, renbete och kommunikationer (vägar, skoterleder, m.m.).

När Domänverket bolagiserades påbörjades en utförsäljning av de tidigare statliga skogarna. I samarbete med Sveaskog har trevande försök med lokal förvaltning genomförts i vissa områden, även naturskyddade sådana. Ett gott exempel på detta är bl.a. "Byskogsforum" i norra och västra Dalarna där lokala krafter arbetar för att skapa utkomstmöjligheter för den lokala befolkningen också i den yttersta glesbygden. Flera sådana goda exempel med lokal initiativkraft finns.

Målsättningen att skapa lokala förvaltningsmodeller i berörda områden kan vara ett sätt att rädda och skapa nya arbetstillfällen. Modeller för lokal skogs- och naturförvaltning måste stödjas fram till konkreta beslut. Sveaskog kan, om bara viljan finns, bli ett bra instrument i regionalpolitiken.

De stora arealer av skyddsvärd skog som regeringen under kommande år avser undanta från skogsproduktion i form av reservat och nationalparker kan med en något annorlunda satsning skapa nya utkomstmöjligheter genom lokal tillsyn och förvaltning med inslag av turistisk verksamhet av vildmarkstyp. Den biologiska mångfalden i skogen bör inte i första hand säkras genom socialisering av skogsmarken, utan kan med fördel förvaltas med hjälp av frivilliga naturvårdsavtal, skötselområden och andra åtgärder med lokal förankring.

Likaså skapas genom miljökvalitetsmålet "Levande sjöar och vattendrag" möjligheter till nya arbetstillfällen genom att förstörda vattendrag återskapas och ger nya möjligheter på fiskets område.

Visionen att många vattendrag i Sverige åter skall bli miljöer för vandrande fiskarter som lax, harr och öring är en god utgångspunkt för fortsatt utvecklingsarbete. Här finns också en stor framtida potential för turism, inte minst för det svenska inlandet. Bland annat arbetar fiskevårdande organisationer för en restaurering av det rinnande vattnet i Siljansområdet med syfte att rädda spillran av den stora Siljansöringen och få denna fisk att etablera sig i de vattendrag som rinner ut i Siljan. Sådan verksamhet är värd riksdagens stöd. Åtgärder måste också vidtas för att östersjölaxen skall återkomma till norrlandsälvarna i större skala.

Länsstyrelserna har ofta haft en viktig roll i arbetet med de lokala förvaltningsmodeller som växt fram. Det finns ett behov av att det institutionella och legala ramverket är adekvat och uppdaterat i förhållande till de möjligheter och önskemål om lokal förvaltning som finns ute i landet. Det bör därför tillsättas en utredning som får i uppdrag att lämna förslag på hur det institutionella och legala ramverket bör utvecklas för att uppmuntra och möjliggöra nya former för lokal förvaltning. Detta bör ges regeringen till känna.

13 Lokal demokrati – underifrånperspektiv

Folkrörelserådet och de många lokala utvecklingsgruppernas arbete är bra exempel på lokal demokrati i ett underifrånperspektiv. Efter många års arbete och flera landsbygdsriksdagar handlar det i fortsättningen om att stimulera alla krafter i arbetet med att skapa tillväxt även på landsbygden och de mindre orterna. Målsättningen är att ingen ort är för liten för att få möjlighet att överleva. För att klara deltagandet i det regionala partnerskapet och arbetet med tillväxtavtalen, krävs en samordnande kraft vid länsbygderåden, en kraft som kan arbeta för och ta vara på befintliga resurser.

Här är det också värt att uppmärksamma resultaten av EU:s gemenskapsinitiativ Leader, som ger stöd till pilotprojekt för att hitta nya lösningar för att skapa en hållbar framtid för landsbygden. Initiativet bygger på att ett lokalt partnerskap, bestående av likvärdiga parter från näringslivet, den ideella sektorn och den offentliga sektorn utformar ett ramprogram för landsbygdsutveckling och sedan också bildar den beslutsgrupp som förmedlar de ekonomiska resurserna och följer upp projektresultaten. Denna form av fördjupad demokrati och bemyndigande av medborgarna skapar resultat i form av samarbeten och utvecklingsprocesser vid sidan om de konkreta resultaten i skapade och bevarade arbetstillfällen. I Lars Larssons doktorsavhandling ”När EU kom till byn”, Uppsala universitet 2002, diskuteras framgångar och även vissa problem med denna form av fördjupad lokal demokrati.

14 Säkerställ en grundläggande service

14.1 Grundsservicepaket och servicepunkter

Folkrörelserådets förslag om ett grundservicepaket som skall sätta stopp för serviceindragningar inom småorts-, landsbygds- och glesbygdsområden bör beaktas. Förslaget innebär att posten och lanthandeln skall ta ansvar för en typ av grundservicepaket. Flera projekt stödda av EU-medel pågår ute i landet där syftet är att hitta möjligheter att rädda landsbygdsbutikerna. Flera modeller med samordnad service prövas. Modellen med medborgarkontor där stora delar av den samhälls- och privata servicen samlas lanserades under den borgerliga regeringsperioden 1991–1994.

Fel! Okänt namn på

Post- och lantbrevbärare utgör en viktig funktion som i många bygder innebär en värdefull social kontakt för äldre och en omistlig hjälp för småföretagare.

Behov finns också att hitta vägar till upphandlingsmodeller som gynnar de lokala småföretagen och den lokala miljön. Nuvarande upphandlingsförfordningar gynnar storskalighet, ofta utan miljöhänsyn. Vid upphandling bör möjligheten att ställa krav utifrån miljöhänsyn, där även transportavstånden vägs in, stärkas.

Kristdemokraterna har i en regionalpolitisk motion föreslagit att *lokala servicepunkter* inrättas, vilket innebär en samordning av gemensamma tillgångar för att med utgångspunkt i de lokala förutsättningarna garantera en grundservicenivå inom rimligt avstånd. Upprättandet av lokala nav bör ske i samarbete mellan lokalbefolkning, bygderörelsen, näringslivet, kommunen och länsstyrelsen.

14.2 Byskolan – livsnerven i byn

Många byskolor hotas idag av stängning på grund av för få elever. Tyvärr är detta verkligheten för många glesbygdsboende inte minst i Norrlands inland. Hur många mil skall 6-åringar behöva färdas på dåliga grusvägar till tätortsskolan? Man kan också fråga sig hur lång en 6-åringar arbetsdag får vara.

Naturligtvis kan inte krav ställas på att kommunen skall fortsätta driva en byskola med alltför få elever utan att de får specialdestinerade resurser för byskolan. Om föräldrar trots allt väljer att stanna kvar i byn samtidigt som det är svårt att godta allt för långa resvägar till skolan för barnen, finns ett utrymme i skollagen för s.k. hemundervisning. Flera familjer i en by kan sannolikt samverka för gemensam egen undervisning av barnen med stöd från samhället. Stor restriktivitet föreligger från Skolverket när det gäller att bevilja tillstånd till detta. Ett bättre alternativ är kanske att starta en fristående skola.

Enligt Skolverkets regler måste antalet barn vara minst 20 om inte särskilda skäl föreligger. Kristdemokraterna menar att tillämpningen av de dispensmöjligheter som finns när det gäller att starta en friskola med ett lägre elevantal i glesbygdsområden bör vara generösa.

14.3 Barnomsorg

På landsbygden är det ofta långt till närmaste förskola. Detta gör det extra besvärligt för de föräldrar som tvingas passa in i den socialistiska modellen där de små barnen skall skjutas till den kommunala barnomsorgen, vistas där hela dagen och sedan skjutas hem igen. Familjepolitiken som den är utformad idag utgår ifrån att alla föräldrar vill arbeta heltid och vill ha sina barn i förskola. Alla familjer skall passa in i samma mall. De som väljer något annat blir helt utan stöd från det offentliga. Det kan t.ex. handla om föräldrar som vill vara hemma lite längre med sina små barn eller som vill arbeta lite mindre under några år. Det är inte rimligt. Likaväl som det offentliga skall garantera

att det finns förskolor och familjedaghem som håller högsta kvalitet skall det offentliga stödja de familjer som väljer att ordna omsorgen om barnen på annat sätt.

Alla föräldrar vill det bästa för sina barn. Denna positiva drivkraft skall stödjas av samhället och offentlig sektor både när barnen är små och när de blir tonåringar. Kristdemokraterna vill därför underlätta barnfamiljernas vardag genom att skapa en barnomsorg som präglas av valfrihet och flexibilitet. Kommunerna bör få mer att säga till om när det gäller utformningen av barnomsorgen, exempelvis genom införande av kommunalt vårdnadsbidrag.

15 Ett reformerat strandskydd

Sveriges fantastiska natur med en lång kustlinje och en rikedom av insjöar och vattendrag är något vi skall värna om och bevara för efterkommande generationer. Människans närvaro utgör både en förutsättning och hot mot dessa olika vattendrag.

Delar av landsbygden är avfolkningsbygder med ett omfattande säsongsbående. Här kan behoven av stöd till lokalt näringsliv och permanent boende vara starkare än behovet att reglera. I många kommuner som hotas av avflyttning kan just det natur- och strandnära boendet vara en attraktionskraft för att behålla eller locka till sig nya invånare.

En avvägning mellan bevarandebalansen och utvecklingsintressen måste göras. Denna avvägning måste se olika ut i olika delar av landet. Eftersom olika områden har skilda värden och möjligheter måste utvecklingen noga anpassas till platsen och den aktuella situationen. I denna avvägning måste de avgörande besluten överlåtas till kommunerna i nära samråd med de medborgare som berörs. Inom områden med lågt bebyggelsetryck och talrika sjöar och vattendrag skall kommuner med stöd av analyser i översiktsplanen kunna medge undantag från strandskyddsbestämmelserna om inte det rörliga friluftslivet eller den biologiska mångfalden äventyras.

Kristdemokraterna anser att det generella strandskyddet enligt miljöbalken skall kvarstå för hela landet, men att beviljande av dispens bör flyttas till kommunal nivå. Härvid förutsätts att kommunerna inhämtar erforderlig kompetens beträffande de biologiska värdena och om detta ej finns på kommunal nivå skall länsstyrelsens kompetens inhämtas. Därför bör Naturvårdsverkets besvärsmått i strandskyddsärenden tas bort.

Det är dock av största vikt att undantag ges under förutsättning att varken den biologiska mångfalden eller kommande generationers tillgänglighet till strandlinjen äventyras.

Fel! Okänt namn på

16 Ett starkt Landsbygdsverk

I augusti 2002 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredning med uppdrag att genomföra en översyn av Glesbygdsverkets roll och uppdrag inom den regionala utvecklingspolitiken. Utredningen mynnade ut i betänkandet "Mot en ny landsbygdspolitik" (SOU 2003:29). De slutsatser utredningen landar i stöder huvudsakligen synsättet att Glesbygdsverket idag är för litet för att ha omfattande operativa uppgifter.

Kristdemokraterna anser att det nu är dags att byta namn på Glesbygdsverket till Landsbygdsverket, detta för att tydligare staga upp landsbygdsaspekten i politiken. Landsbygdspolitik är inte synonymt med regionalpolitik eller glesbygdspolitik. Landsbygd finns såväl tätortsnära som mer perifert geografiskt. Under de tio år som Glesbygdsverket funnits har landsbygden avfolkats i allt större omfattning. Glesbygdsverket har med andra ord haft för små möjligheter att värna landsbygdens intressen. Därför bör det nya Landsbygdsverket ges utökade befogenheter och möjligheter till inflytande över den nationella politiken. Landsbygdsforskningen är idag tunn och splittrad och det finns egentligen inga starka miljöer för landsbygdsforskning. Enligt SOU 2003:29 är Sverige härvidlag jämförelsevis dåligt rustat. Glesbygdsverket/Landsbygdsverket bör utvecklas till ett centrum för att bedriva utredningsarbete och utveckla kunskap om landsbygdens utvecklingsprocesser. Därigenom skulle verket komma att utgöra en sådan stark forskningsmiljö för landsbygdsforskning.

Kristdemokraterna anser att Landsbygdsverkets roll bör utökas i förhållande till dagens Glesbygdsverk. Landsbygdsverket bör förutom nuvarande uppgifter också ges i uppdrag att följa upp de landsbygdspolitiska målen och hur hänsyn tagits till landsbygdens behov. Landsbygdsverket bör också ges en större operativ roll genom att få i uppdrag att genomföra pilotprojekt exempelvis hur olika typer av verksamhet som passar landsbygdens behov kan utvecklas.

Vidare föreslår Kristdemokraterna att Landsbygdsverkets generaldirektör också ges uppdraget att vara landsbygdsombudsman. Denne bör ha till uppgift att försvara landsbygdens intressen gentemot andra intressen och verksamheter i landet. Ledamöterna i verkets styrelse skall utses efter sakkunskaper och kompetens snarare än på partipolitiska meriter.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen sin mening vad som ovan anförts om Glesbygdsverket och Landsbygdsverket.

Stockholm den 4 oktober 2005

Sven Gunnar Persson (kd)

Dan Kihlström (kd)

Ragnwi Marcelind (kd)

Lars Gustafsson (kd)

Annelie Enochson (kd)

Björn von der Esch (kd)

Johnny Gylling (kd)

Tuve Skånberg (kd)